

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Hjemmet og Skolen.

Meddelelser

fra

Latin- og Realskolen

paa Værnedamsvejen

til

Elevernes Forældre.

Nr. 15.

Kjøbenhavn, 1876.

Triers Bogtrykkeri ved Schou.

Statens pædagogiske Studiesamling

København V.

Hjemmet og Skolen.

Meddelelser

fra

Latin- og Realskolen

paa Værnedamsvejen

til

Elevernes Forældre.

Nr. 15.

Kjøbenhavn.

Triers Bogtrykkeri ved Schou.

1876.

Tale ved Julehojtiden i Latin- og Realskolen paa
Værnedamsvejen

den 23de December 1874

af

L. de Thurah.

(Taleren fortalte som Indledning efter Grettes Saga, hvorledes den norske Hovding Torfins Hustru en Juleaften kommer i yderste Fare og Nød, idet nogle fredløse Vikinger, da hendes Mand er dragen over til en Gaard paa Fastlandet, benytte sig af Lejligheden til at lande paa Øen, hvor hun bor, med deres vilde Følge, men hvorledes hun frelses ved Islænderen Grettes snilde og modige Daad, og da, som hun øjner Redningen, udbryder: nu være Gud i Gaarde og en glædelig Jul.)

„Nu være Gud i Gaarde og en glædelig Jul!“ Disse to Ønsker ere satte i den allernærmeste Forbindelse og udtalte i ét Aandedræt, og det er rigtigt. Vi ere vante til at høre: glædelig Jul! glædelig Jul! som et godt Ønske, ofte vel blot et Tegn paa Velvilje; men hvorved og hvorledes den glædelige Jul skal komme, det sige vi ikke. Men her er det sagt, først Gud i Gaarde, saa kommer det glædelige nok. Men er det ikke for meget sagt, som man kalder det, eller er det mere end en Talemaade?

At de fleste af os i Juletiden én eller et Par Gange komme i Guds Hus, det er en anden Sag; men at Gud skulde komme til os i vore Huse, det er vel ikke at forstaa saa lige efter Bogstaven; hvorledes skulde det gaa til, og hvorpaa kan det kjendes? Det gaar saaledes til, at Gud bor ikke i Templer, byggede af Menneskehænder, som kun er Sten og Kalk, hvor højt end Taarnene knejse; men han har fra Tidernes Begyndelse dannet sig en Bolig af Liv og Aand, levende Stene, som er Menneskehjertet, og det er kun, fordi denne Bolig er bleven vanhelliget og besmittet, — ligesaa vel hos de unge med det opbrusende Sind og de indbildske Drømme, som hos de store med de selvkloge Tanker og det indskrumpede Hjærte, — at vi nogensinde have kunnet tvivle om, at Gud ogsaa virkelig kan og vil besøge os anderledes end i Samvittighedens tugtende Røst, — thi ogsaa den er et Vidnesbyrd om, at Gud er ikke langt borte fra nogen af os; — men det er netop til at rense og gjenopbygge dette Guds Hus inden i os, at Ordet i den Helligaands Kraft er blevet sendt ud i Verden, og hvor Guds Aand er, dér er Fred, og derpaa er det, at det kjendes, at vi have Besøg af Gud, om vi have hans Fred.

Har du Fred?

Gud Hærrøn saa til Jorden ned
 fra høje Himmelsale
 og ledte om Retfærdighed
 paa Bjærge og i Dale;
 men trindt paa Jord ej fandtes én,
 for Gud uskyldig, hjærteren,
 af Verden ubesmittet.

Derfor kan det ikke kaldes noget nærgaaende eller overflødigt Spørgsmaal, som forelægges enhver Sjæl i hans Besøgelsestimer, det Spørgsmaal: har du Fred? ja, med hvem? først og fremmest med dig selv; eller har du en Mellemregning med dig selv, som du ikke har faaet opgjort, som du skyder fra dig, hver Gang Samvittigheden minder om de uindfriede Løfter, om de tomme Forsætter, om de hule Selvbedrag? thi i saa Fald har du endnu Gud langt borte, og jeg spørger videre: eller har du Fred hos dig selv? Hjærtet er en urolig Ting, mere ustadig end Vinden og mere omtumlet end Havet; nu svulmer det op i Vrede, nu fyldes det med Begjærighed, det ene Øjeblik er det trodsigt, det andet Øjeblik er det forsagt, nu pines det af Forfængelighed, af Smaalighed og Nydelsessyge, det næste Øjeblik af Tomhed og Livslede; kun hvor Guds Aand er, dér er Fred for alt dette. Ingen skuffe sig selv i dette Stykke i den Tanke, at denne Guds Fred kan undværes, at Juleglæden kommer nok af sig selv med Julelysene og Julegaverne og Julelegene; — thi den Slags Juleglæde, der er uden Guds Fred, den er ogsaa derefter, den er forbi, naar Lysene slukkes og Gaverne ere forbrugte, og Juleugen er til Ende. Men derfor holde vi netop Højtid her, for at vi paa den skulle opspare en ordentlig Tærepenge, som vi kunne tage til i de mange Dage, da Arbejdet og Ansvarer tynger paa vore Skuldre, og da ser det daarligt ud for os, naar vi kun føle Savnet af de Dage, der svandt behagelig for Kjød og Blod, men intet Udbytte toge med os for Sjælen. Han, der fra Begyndelsen gjorde Skjel mellem Dag og Nat til Arbejde og Hvile for Legemet,

han gjorde ogsaa Skjel mellem Søgn og Hellig ikke til Hvile for Legemet, thi dertil var Natten tilstrækkelig, men til Hvile og Vederkvægelse for Aanden, til at Sjælene kunne finde Fred.

Det var i et farefuldt Øjeblik, da Liv og Ære stod paa Spil, at hin Kvinde, hvis Historie jeg fortalte, udbrød ved det første Glimt af Haab: Nu være Gud i Gaarde! og jeg tvivler ikke paa, at de fleste, som føle sig stedte i øjensynlig Fare, uvilkaarlig vende Tanken til den Højeste og haabe paa hans Nærværelse og Bistand. Blandt os i vore Dage er der vistnok ikke Tale om, at Vikinger eller Bersærker kunne forstyrre vor Julefest; men der er dog en Røver tilbage, større end de andre, og for ham er ingen noget Øjeblik sikker, jeg mener Døden; og om saa skete, at Døden traadte over vor Tærskel og truede med at forvandle vor Fest til Sorg ved enten at ville røve den ene eller den anden af dem, vi have kjær, eller ved at tage Bytte paa os selv, da var der vel ingen, som forglemte at ty til den stærkeste imod den stærke. Saaledes er vi Mennesker af Naturen, haarde Halse, der først i Nøden ty til vor Gud, i Stedet for at regne det for den største Ære og Lykke, ja for vort rette Menneskeværd, at Støv og Aske, som vi ere, maa tale til en Skaber, som Mand til sin Næste, maa betro ham sine Sorger, som en Ven den anden, og maa prise hans Gjerninger, skjøndt vi have lige saa daarlig Forstand paa den ringeste af dem, som Leret i Mesterens Haand har Forstand paa Mesterens Tanker. Jeg vil for at betegne Forholdet, som det burde være, betjene mig af et Billede. Det hændes tit, at et lille Barn gaar og leger

Tag et Sædekorn i din Haand, det ser ud, som var det dødt, men det gjemmer i sig en Spire til Liv; læg det i Jorden og lad det faa Væde og Varme, da vil Spiren vaagne og snart pippe frem, og naar der fredes om den, da vil den udvikle sig, sætte Ax og bære mange Fold. Saaledes ogsaa med Spiren til det evige Liv i vor Sjæl; det er Guds gode Helligaand, som kalder den til Liv og giver den Væxt, men det er vor egen Sag at pleje den og frede om den, hvis den ikke skal gaa til Grunde; derfor ere vi ligesom vor himmelske Faders Medarbejdere paa vor Saligheds Sag. Til det Arbejde maa vor Sjæls Evner øves og skærpes, Aanden beriges med nyttige Kundskaber og Hjærtet aabnes for hvad der er ædelt og godt, og se, det er jo Maalet for vort Samarbejde her, og derfor tør vi ogsaa kalde vor Gjærning her den himmelske Faders Gjærning.

Er det ikke en mageløs Tanke, at vi selv ere vor himmelske Faders Medarbejdere paa vor egen Salighed! Naar da det lette flygtige Sind vil tage det for let med Arbejdet dér hjemme eller med Fliden her paa Skolen, da tag den Tanke frem, det er min himmelske Faders Gjærning, jeg forsømmer, og du skal se, hvor den vil kunne anspore dig til fornyet Iver. Og du, for hvem det falder saa svært at lære eller holde Tanken fast ved Undervisningen, du vil saa gjerne, men det gaar saa smaat, hvad er det dog ikke for en Opmuntring og Trøst for dig at vide, at du i din himmelske Fader har en Medarbejder, der vil lægge Kraft i din Svaghed og Velsignelse til din ufuldkomne Gjærning! —

Saa hedder det videre i vor Fortælling, at Jesus drog hjem med sine Forældre og var dem underdanig. Han, Guds Søn, fra Evighed af ét med sin Fader i Himlen, han var sine jordiske Forældre lydige! kan der tænkes noget større Vidnesbyrd for den Betydning, Lydigheden har navnlig for Barnet? Lydigheden er Grundbetingelsen for al Udvikling til det gode; det Barn, som ikke er lydigt, kan ikke blive et godt Barn. Saa være da eders Frelsers Exempel ret levende hos eder, at I befytte eder paa stræng Lydighed baade i det smaa og i det store, baade naar I vide eder iagttagne, og naar I ere alene, saavel i eders Hjem mod Forældre og Værger, som paa Skolen mod eders Lærere; thi Skolen arbejder jo sammen med eders Forældre paa eders Udvikling til det gode. Ja Livet her er endnu i større Grad end Hjemmet en Øvelse for eder i Lydighed; thi Samlivet her maa nødvendig lægge mange Baand paa det livlige Barnesind, som de friere Forhold i Hjemmet ikke trænge til, og Skolen maa alene af den Grund holde over, at der øves stræng Lydighed, fordi Lydigheden giver den Stilhed og Ro, uden hvilken vor Gjærning her slet ikke kan trives. — Og hører saa ogsaa af vor Fortælling, hvilken herlig Forjættelse der er givet det lydige Barn; der siges om Jesus, at han forfremmedes som i Visdom og Alder saa og i Naade hos Gud og Mennesker. Se, det er Lydighedens Belønning! —

At følge Jesu Liv her paa Jorden Skridt for Skridt og fremdrage de Exempler, han deri har givet os, det ville vi ikke forsøge, jeg vil kun sige til eder: læs flit-

tigen i den hellige Historie, og husk, hvad vi have hørt om Exemplets Magt; kan et Menneskes Exempel virke saaledes paa vort Sind, hvad maa da ikke hans, den helliges, Exempel kunne bevirke; og naar vi læse flittig og daglig derom, da er det jo, som levede vi hver Dag sammen med ham og under hans Exempels Paavirkning.

Kun ét Billede vil jeg til Slutning pege paa, og det er Jesus i Gethsemane Have. Han har trukket sig bort fra Disciplene, han er alene; Afgjørelsens Stund er nær, al Verdens Synd hviler som en knugende Byrde paa ham, og Dødsangsten gjennembæver hans Hjærte, saa Angstens Sved falder som Blodsdraaber til Jorden. Tre Gange falder han paa sit Ansigt til Jorden og beder: „Min Fader, tag denne Kalk fra mig; dog ikke hvad jeg vil, men hvad du vil!“ Se her det store Exempel paa ydmyg og taalmodig Hengivelse i Guds Vilje! Det vide vi alle, saavel unge som gamle, at der ofte i vort Liv møder os det, som ikke behager os, ja, at der kan ramme os tunge Slag, som vi trods al vor Møje ikke formaa at afværge eller forandre; held da den, der fra de unge Aar har ladet dette vor Frelasers Exempel vinde Indpas i sit Hjærte, saa han med fast Tillid og ydmygt Sind lægger sin Skjæbne i Guds Faderhaand, da vil Slaget ikke knuse ham; men som det skete vor Frelser i Gethsemane, at en Engel fra Himlen aabenbaredes for ham og styrkede ham, saaledes vil ogsaa den kjærlige Fader sende sin Trøstens og Styrkens Aand til vor Bistand i Nødens Stund.

Saa lader os da med glade Hjærter hilse den Stund, da Jesusbarnet fødtes i Bethlehem, og lader os med taknemmelige Hjærter sige:

O Gud ske Lov for Naadens Ord,
som trøster dem, der græde,
og Gud ske Lov for Jesu Spor,
hvori de smaa kan træde,
og Gud ske Lov for Herrens Aand,
som fører os i Ledebaand
til evig Fryd og Glæde!

Amen!

Og hermed ville vi tilønske hinanden en glædelig og
velsignet Julefest!

Til Minde

om

Laurits de Thurah.